

VUIL

Brigietta Tulpen
ISBN: 9789402176766
2018

Hoofdstuk 1

De zon scheen fel de woonkamer in en zette alles in een gouden gloed. Voor begin februari was het opmerkelijk warm, zo warm zelfs dat de rode streep van de thermometer die morgen al even met de tien had geflirt. De kamer was leeg, op een jonge vrouw na die stijfjes op een bank zat vol vrolijk gekleurde kussens. Terwijl haar ogen nietsziend naar buiten staarden, speelden haar handen nerveus met een witte plastic boodschappentas die op haar schoot lag. Er viel een briefje tussenuit, dat traag naar de grond dwarrelde. Als in trance pakte ze het op. Ze streek het glad op haar knie, en nog eens, tot haar hele bovenlichaam meedeed aan de beweging. Terwijl ze hier-mee bezig was vulden haar ogen zich met tranen. Eerst langzaam, toen steeds sneller en sneller, tot ze het tenslotte uitsnikte.

Uiteindelijk lukte het haar zichzelf weer onder controle te krijgen. Haar tranen wegvegend, zag ze dat het papiertje weer op de grond was gevallen. Vóór ze het oppakte keek ze er een paar se-conden naar, toen stond ze op om het vol afkeer in de prullenbak te gooien. Met tegenzin pakte ze de plastic tas van de bank en verliet het huis, de buitendeur zo hard achter zich dicht slaand dat de ramen ervan trilden. In de stilte die daarna ontstond leek het alsof er iets nagalmde in de kamer. Een soort gefluister was het, zacht maar sinister. *Vergeef me, vergeef me.*

In trauma 4 was het een chaos. Lege flesjes stollingsmiddel, tissues, wondgaas, tampons, injectiespuiten en zelfs een paar instrumenten lagen slordig verspreid over de vloer, als stille getuigen van een zojuist uitgevoerde slachting. Overal zat bloed, op de brancard in het midden, op de apparatuur en op de vloer. Het zat zelfs op de klapdeuren die de traumakamer scheidde van de drukke gang. Op de brancard lag een vrouw, roerloos, al waren haar ogen open. De tube van de beademing stak grotesk uit haar scheefgetrokken mond en haar huid zag ongewoon wit, al kon dat ook toegeschreven worden aan het felle licht van de operatielampen. Een van haar armen was naar beneden gevallen waardoor bloed langs een van haar vingers naar de grond kon druppen, met trage plopgeluidjes. De vrouw was onmiskenbaar dood.

‘Tijdstip van overlijden.....10:28.’

Een van de eerstehulpartsen knipte de verlichting van de operatielampen uit en zuchtte vermoeid.

‘De derde al deze maand. Wat is er toch aan de hand?’

Een verpleegkundige legde de arm van de vrouw terug op de brancard, waarna ze een laken uit de verpakking haalde en daarmee zorgvuldig het lichaam bedekte. Al snel kleurden sommige plekken rood.

‘Drie?’ Susan (Sue) Lane keek naar de steeds groter wordende bloedvlekken.

Ze was de enige stagiaire op de spoedeisende hulp die dag. Het was haar derde studiejaar en haar allereerste kennismaking met de praktijk.

‘Drie ja,’ zei de eerstehulparts. Hij heette Simon. ‘Welkom in de jungle.’

Hij grinnikte, maar zijn ogen lachten niet. Desondanks keek Jackie, het hoofd van het team verpleegkundigen, afkeurend naar hem. Samen met een van de assistenten begon ze aanstalten maken de rommel op te ruimen. Plotseling kwam er iemand binnen door de klapdeuren. Het was de dienstdoende traumachirurg, een vrouw die Lisa Broer heette. Ze kwam duidelijk van een ander spoedeisend geval.

‘Ik ben te laat zie ik,’ hijgde ze.

‘Het geeft niet collega,’ zei Simon. ‘Ik denk niet dat je haar had kunnen redden.’

Lisa keek met opgetrokken wenkbrauwen naar het witte laken. ‘Zelfde als die andere twee?’

‘Daar lijkt het wel op.’ Simon trok zijn operatiehandschoenen uit en liet ze in een afvalcontainer vallen. Jackie hielp hem uit zijn jas en schort.

Lisa draaide zich om naar de klapdeuren.

‘Ik denk dat het tijd wordt voor een evaluatie in de grijze zaal,’ zei ze kortaf. Het was geen vraag.

‘Dat gaat wel lukken,’ zei Simon, op zijn horloge kijkend, maar Lisa was al weg.

Sue liep vlug achter Simon aan naar de plek waar de artsen en chirurgen zich konden voorbereiden op een behandeling.

‘Waren die andere twee gevallen identiek aan deze?’ vroeg ze hem nieuwsgierig. ‘Vertel me er-over.’

‘Oh ja.’ Simon keek over zijn schouder naar haar. ‘Het is je eerste dag vandaag. Zorg dat je ook bij de evaluatie bent, dan hoor je alles.’

Het Anna Catharina ziekenhuis, AC in de volksmond, beschikte over een uitstekend klinisch laboratorium. Hoewel laborantspecialist klinische chemie Andre Steffens er al jaren werkte, ging hij nog steeds iedere morgen met plezier naar zijn werk. Met uitzondering dan van vanmorgen. Vandaag was hij liever niet gegaan, want hij had sinds hij was opgestaan al een knallende hoofdpijn die maar niet weg wilde, ondanks de pijnstillers die had ingenomen.

Bij binnenkomst zag hij dat Eva dienst had, zijn favoriete analiste. Ze was druk in de weer met de opdracht die ze twee dagen geleden van de eerste hulp hadden gekregen. Eva zag er fris en uitgerust uit, heel anders dan hij zich voelde. Hij hing zijn gewone jas weg en trok zijn labjas aan. Het werd tijd dat ze vooruitgang boekten.

‘De d-dimeerwaarde is ook bij dit geval niet verhoogd,’ meldde Eva.

‘Mooi,’ antwoordde hij. ‘Trombose uitgesloten. Kunnen we weer wat wegstrepen.’

Eva maakte een aantekening en zette de testbuisjes in het daarvoor bestemde rekje.

‘Zal ik nu de Willebrand doen?’

‘Doe maar.’ Hij keek niet op.

‘Voel je je wel goed?’ vroeg Eva.

‘Niet echt nee, hoofdpijn. Het bonst als een gek.’

‘Zal ik een pijnstiller voor je halen?’

‘Nee, dank je. Ik heb vanmorgen Tramadol genomen. Het gaat vast zo werken.’

Hij schoof achter zijn microscoop, met zijn rug naar haar toe zodat ze wist dat hij niet gestoord wilde worden. Hij legde zijn vingers tegen zijn ogen en begon voorzichtig subtiele draaibewe-gingen te maken. Jezus, wat had hij een hoofdpijn.

De grijze zaal bleek een kleine ruimte te zijn, gelegen achter de receptie van de spoedeisende hulp. Het werd zo genoemd omdat er vaak gediscussieerd werd over onduidelijke ziektebeelden of sterfgevallen. Sue zag dat de meeste stoelen rond de ovale tafel al bezet waren. Er was nog één plekje vrij, naast Simon. Ze liep er naartoe, maar durfde niet goed te gaan zitten, onzeker of ze wel welkom was als derdejaars. Simon zag haar aarzelen en trok de lege stoel naar achteren zodat ze kon plaatsnemen. Nieuwsgierig keek ze om zich heen. Lisa Broer praatte met een oude-re man die naast haar zat. Behalve een vrouw die ze zich vaag herinnerde van de opleiding en Jackie, de hoofdverpleegkundige, kende Sue verder niemand.

Aan Lisa's andere kant zat een jonge man met zijn armen over elkaar voor zich uit te staren. Hij was een paar jaar ouder dan Sue en zag er uit alsof hij zojuist terug was van een lange vakantie. Gebruind en knap op een manier die haar wel aanstond.

'Welkom,' zei de man die met Lisa had zitten praten. 'Ik zie wat nieuwe gezichten, dus stel ik voor dat we ons even voorstellen. Ik ben Jim van Velzen, hoofd eerstehulp en hoofd vakgroep acute geneeskunde.'

'Patrick Teesen,' zei de gebruinde knappe man. 'Co-assistent, laatstejaars.'

'Susan Lane,' zei Sue, niet op haar gemak. 'Stagiaire, derdejaars geneeskunde.'

Het klonk heel wat minder dan Patrick's functie, maar ze wist niet hoe ze het anders had moeten formuleren. Stagiaire alleen leek haar zo mager. Gelukkig verplaatste de aandacht zich naar een paar anderen die zich ook voorstelden. Toen het stilviel, nam Jim van Velzen weer het woord

'Ik wil het met u hebben over drie recente sterfgevallen waarvan we weliswaar hebben kunnen vaststellen hoe ze overleden zijn, maar niet waarom.'

Hij wachtte even om een blik te kunnen werpen op de papieren die voor hem op tafel lagen. Sue vroeg zich af of er van stagiaires werd verwacht dat ze aantekeningen maakten. Voor Patrick lag een blocnote op tafel en haastig bukte ze zich om haar eigen map uit haar tas te pakken.

'De eerste patiënt was een jonge man van achter in de twintig,' ging Jim van Velzen verder. Hij had een prettige stem. Er straalde vertrouwen uit.

'Omdat het niet lukte het bloeden te stelpen waardoor de patiënt uiteindelijk overleed, dachten we aan een inwendige bloeding, misschien veroorzaakt door hemofilie.'

Het was stil in het zaaltje. Iedereen luisterde aandachtig. Over de rand van zijn bril keken Jim's ogen hen weer aan.

'Het tweede geval, ook een jongeman, gaf ons in eerste instantie geen aanleiding in een andere richting te zoeken, al kwam het bloed bij deze patiënt voornamelijk uit de neus. De patiënt van vanmorgen echter, was van het vrouwelijk geslacht, wat de kans op hemofilie aanzienlijk verkleint.'

De arts hield op om adem te halen. Nog steeds waren alle ogen op hem gericht.

'Behalve het feit dat het alle drie bloeders waren, zijn er verder geen overeenkomsten. De vraag is nu; waarom waren deze mensen immuun voor de stollingsmiddelen die ze toegediend kregen? Suggesties graag?'

Simon reageerde als eerste. Hij schraapte zijn keel voor hij zei; Von Willebrand?’

Jim van Velzen keek hem meteen aan.

‘Goede poging Simon. Er zijn echter geen afwijkingen in de bloedings- en stollingsactiviteit ge-constateerd, noch in de RIPA. Hierbij is wel een kanttekening te plaatsen omdat ze in het lab nog bezig zijn met de laatste patiënt.’

‘Waarom lijkt hemofilie uitgesloten?’ wilde Patrick weten.

‘De eerste patiënt had een factorgehalte van ruim 100%,’ legde Jim vaderlijk uit.

‘De tweede had ongeveer 40%. Niet echt goed, maar te hoog voor dergelijke ernstige bloedingen.’

Sue schreef op dat ze uit moest zoeken of er vrouwen bekend waren die aan hemofilie leden en hoe het precies zat met de percentages die waren genoemd. Haar gedachten dwaalden af naar een artikel dat ze een paar uur geleden had zitten lezen in een vakblad uit de rustkamer. Het ging over de ziekte van Lyme, dat meestal overgebracht werd door teken. Van teken was bekend dat iets in hun beet ervoor zorgde dat de stolling niet goed op gang kwam. ‘Zou zoiets door een tekenbeet gekomen kunnen zijn?’ hoorde ze zichzelf zeggen. ‘Of een allergische reactie er op?’

Jim van Velzen bekeek haar belangstellend.

‘Een interessante opmerking jongedame,’ zei hij goedkeurend. ‘Maar er zijn geen TIX-5 sporen gevonden.’

Sue was geschrokken van haar eigen moed en durfde niemand aan te kijken, bang dat haar wan-gen haar zouden verraden. In plaats daarvan knikte ze. TIX-5 was het eiwit dat in het speeksel van een teek zat en voor de stollingsproblemen zorgde.

‘Bij de eerste twee gevallen was er sprake van een arteriële bloeding,’ merkte Lisa op. ‘De eerste kreeg een nabloeding als gevolg van een darmoperatie enkele weken geleden en de tweede een hersenbloeding terwijl hij op tafel lag. Het lukte ons niet de bloedingen te stoppen. Beide gevallen moeten nog verder onderzocht worden lijkt me. Twee bloeders, zo kort na elkaar, dat zien we zelden.’

‘Drie,’ zei Simon. ‘De derde patiënte kreeg een miltruptuur. Ik had net de incisie gemaakt toen het misging. God, wat was er veel bloed.’

‘Wat was de reden dat deze vrouw werd opgenomen?’ wilde Lisa weten.

Simon legde de pen waarmee hij had zitten spelen neer en ging verzitten.

‘Ze werd ‘s ochtends wakker met pijn in haar buik. Toen ze hier kwam was de buik zo hard als een plank en enigszins opgezwollen. We kregen haar niet stabiel, dus besloten we tot een spoedoperatie.’ Hij keek even naar de man naast Patrick. Kennelijk was dat de collega waarmee hij de operatie had uitgevoerd. ‘We hebben zo lang mogelijk op je gewacht,’ voegde hij eraan toe.

Ten teken dat het goed was stak Lisa haar hand op.

‘Omdat we nu mogelijk al drie gevallen hebben, wil ik een uiterst volledige anamnese van alle drie,’ zei Jim van Velzen. ‘En ik wil dat er vanaf het begin begonnen wordt, dus geen oud materiaal.’ Hij keek Sue bijna streng aan. ‘Jij gaat hier zo snel mogelijk mee aan de slag. Laat Jackie of Patrick je helpen indien je iets niet weet. Ik wil weten waarom er geen sprake was van home-ostase.’

Sue knikte instemmend en zag Patrick hetzelfde doen. Omdat ze er geen idee van had wat homeostase betekende, maakte ze nog een aantekening. Vrij snel daarna was de bijeenkomst afge-lopen. De meeste aanwezigen liepen meteen weg, alleen Simon bleef met iemand zitten praten en Lisa liep met Jim van Velzen naar de koffiemachine.

Sue wendde zich tot Patrick, die zijn spullen in een tas aan het stoppen was.

‘Dus als ik vragen heb kan ik bij jou terecht?’ begon ze een beetje verlegen. ‘Ik weet nog maar weinig hoor.’

‘Ik sta tot uw beschikking, schone dame,’ zei Patrick glimlachend. ‘Maar eerst wil ik koffie.’

Jim en Lisa praatten nog steeds over de drie gevallen.

‘Ik weet niet goed wat ik ervan moet denken Jim,’ klonk Lisa’s stem aarzelend. ‘Het kan ook gewoon toeval zijn weet je.’

Jim van Velzen leek daar niet in te geloven.

‘Dat kan,’ zei hij weifelend. ‘Maar ik heb Bob gebeld en zij hadden de afgelopen weken ook twee gevallen.’

‘Echt?’ Lisa’s stem schoot omhoog. ‘Daar was me niets van bekend. Wat doen ze ermee?’

‘Nog niets. Ik heb gemeld wat wij gaan doen en dat we elkaar op de hoogte zullen houden.’

Ze liepen weg, nagestaard door Sue en Patrick.

‘Wie is Bob?’ vroeg Sue.

‘Bob Degens van het Burgland denk ik.’ Patrick drukte zijn tas dicht en stak hem onder zijn arm. ‘Voor zover ik weet is hij het hoofd van de eerste hulp daar.’

Dat verklaarde het telefoontje. Het Burgland was het andere ziekenhuis in de stad. Het botste weleens tussen beide instellingen, maar als er iets ernstigs aan de hand was, dan sloot men on-middellijk eensgezind de rijen.

‘Ik hoorde dat trauma 4 je vuurdoop is geworden,’ zei Patrick toen ze samen de gang op liepen, richting ‘het honk’ zoals de assistenten en verpleegkundigen hun rustkamer noemden. Rechts zag Sue de ruimte voor artsen en specialisten. Deze was veel ruimer en mooier ingericht. Ooit zit ik daar ook, dacht ze.

‘Dat kun je wel zeggen ja,’ antwoordde ze. ‘Ik stond te trillen op mijn benen.’

Dat was niet helemaal naar waarheid.

Zoals iedereen onder dergelijke omstandigheden was ze nerveus geweest, dat absoluut, maar ondanks het traumatische aspect van het hele gebeuren, had ze zich ook opgewonden gevoeld, levend vooral. Dit was precies wat ze wilde gaan doen in de toekomst. Weg met die studieboeken! Maar dat ging ze Patrick natuurlijk niet vertellen.

‘Weet je al waar je uiteindelijk voor wil gaan?’ vroeg Patrick.

‘Traumachirurg,’ antwoordde ze prompt. ‘En ik wil het combineren met onderzoek, net als Jim van Velzen.’

Patrick floot. ‘Ambitieuus.’

‘En jij?’ vroeg ze.

‘Neurochirurg.’

‘Alsof dat niet ambitieuus is,’ vond ze. ‘Je zit in je laatste jaar. Wat moet je nog doen?’

‘Ik ben praktisch klaar,’ zei Patrick. ‘Als vrije keus heb ik voor een stage gekozen in plaats van een onderzoek. Met de eerste hulp heb ik nooit eerder te maken gehad, vandaar.’

De deur naar ‘het honk’ stond open. Er was niemand. Patrick liet zijn tas met een klap op de grond vallen en zonk neer in een grote leunstoel die betere tijden gekend had.

Sue ging op het puntje van een van de stoelen er vlakbij zitten.

‘Hoe pak je een anamnese aan wanneer de patiënt al is overleden?’ vroeg ze.

Patrick had zijn ogen gesloten.

‘Daar is een vragenlijst voor,’ antwoordde hij. ‘De receptie heeft ze wel denk ik en anders weet Jackie het wel.’

Sue trachtte niet te zuchten. Vragenlijsten, daar zat ze niet bepaald op te wachten.

‘Maar dat is het niet alleen hoor,’ zei Patrick weer.

Hij moest haar ergernis aangevoeld hebben, ondanks zijn gesloten ogen, want zijn stem klonk opbeurend.

‘Je moet ook de voorgeschiedenis zien te achterhalen, ambulanceverslagen opzoeken, huisartsen bellen, familie vragen stellen, dat soort dingen.’

Sue zuchtte nu echt. Zo te horen kon ze maar beter meteen beginnen.

Patrick opende zijn ogen.

‘Het lijkt stom werk, maar in feite is het hartstikke belangrijk.’

Hij trok zijn tas op schoot en begon er in te rommelen.

‘Ik ga een tijdje aan mijn portfolio werken. Als je vragen hebt, hoor ik het wel. Oké?’

‘Oké.’

Sue maakte wat aantekeningen op haar blocnote. Haar oog viel op een notitie die ze eerder ge-maakt had

‘Wat is homeostase?’

‘Dat heeft te maken met bloedverlies,’ wist Patrick.

‘Het lichaam heeft een mechanisme dat ervoor zorgt dat het verlies beperkt blijft. Maar je kunt het beter aan Lisa vragen. Het is zo’n beetje haar vakgebied.’

Sue besloot eerst maar wat anamneseformulieren te gaan halen bij de balie. Toen ze terugkwam, bleek Patrick in zijn stoel in slaap gevallen te zijn. Ze bekeek hem eens goed nu ze de kans had. Hij had een mooie mond met volle lippen. Zijn blonde haar was kortgeknipt en opgeschoren boven de oren. Aan zijn baardstoppels kon ze zien dat hij zich niet had geschoren. Daar hield ze wel van. Hoe oud zou hij zijn? Hij bewoog even en meteen stond ze rechtop. Ze kon maar beter aan de slag gaan, vóór ze zich niet zou kunnen beheersen en een deken van de bank over hem heen zou leggen.

Eva wierp een ongeruste blik op Andre’s rug. Het verontrustte haar dat hij zo’n pijn had en daar nog over klaagde ook. Voor zover ze wist had hij nooit hoofdpijn en klagen deed hij al helemaal niet, in ieder geval niet tegen haar of tegen een van hun andere collega’s, daar was ze zeker van. Ze concentreerde zich weer op de Willebrand-tests. Als ze de uitslagen vergeleek met de eerste twee, dan was er een klein verschil. Maar dat was te verwachten.

Het specimen was deze keer van een vrouw geweest die bovendien bloedgroep O had gehad, dan waren de waarden altijd wat afwijkend. Ze liep naar de computer en tikte haar bevindingen in. Alle tests waar de eerste hulp om had gevraagd waren afgevinkt. Weer keek ze achterom naar Andre. Op de klok boven de deur zag ze dat de lunchtijd inmiddels was ingegaan en al die tijd had hij zich niet bewogen. Ze liep naar hem toe.

‘Andre, gaat het?’

Toen er geen reactie kwam, raakte ze zacht zijn schouder aan.

‘Andre?’

De opluchting die ze voelde omdat hij bewoog, maakte bijna direct plaats voor angst. De ogen waarmee hij haar aankeek waren bloeddoorlopen en er liepen tranen over zijn wangen. Rode tranen. Kon iemand bloed huilen? Even stond ze aan de grond genageld, toen rende ze weg om hulp te halen.

Op de gang was niemand. Door het raam zag ze het aangrenzende AC. De middagzon weer-kaatste tegen de vele ramen en de stralen verblindden haar een ogenblik. Aan het eind van de gang, aan haar linkerhand, begon de overdekte loopbrug die het lab van het AC scheidde. Als ze een brancard kon vinden, of een rolstoel, dan kon ze Andre zelf naar de eerste hulp brengen. Opeens zag ze een collega aankomen over de loopbrug. Ze zwaaide wild met haar armen.

‘Er is iets met Andre,’ gilte ze. ‘Pak een rolstoel!’

De collega begreep haar onmiddellijk. Hij draaide zich om en kwam bijna direct terug met een rolstoel. Samen sjorden ze Andre erin en duwden hem naar de liften. Onderweg spraken ze geen woord.

Bij de balie van de spoedeisende hulp sprong de dienstdoende verpleegkundige meteen overeind toen ze hen zag komen. Ze gebaarde dat trauma 3 vrij was en holde met hen mee.

‘Kun je gaan staan?’ vroeg ze aan Andre

Andre deed een poging maar als Eva en hun collega hem niet hadden opgevangen, zou hij zeker gevallen zijn. De verpleegkundige had inmiddels op de alarmknop gedrukt en opeens was de kamer vol witte en blauwe jassen.

Bij de spoorwegovergang, niet ver van het AC, was het ongewoon druk. Politie- en brandweer mensen liepen af en aan. Bijna op het spoor stond een ambulance met de deuren wijd open. Net voorbij de overgang, in een flauwe bocht, was de achterkant van een trein zichtbaar. Onder begeleiding van nog meer politie waren diverse passagiers bezig over de rails naar de o

het spoor
kijkers b
gend toe

de rechte

‘Wat is e

droeg ee

‘Er is ien

‘Gespror

‘Jezus.’ E

zijn schc

Verschil

ambu-la

Tussen h

‘Vast de

Bij de an

kwam de

‘Zijn er 1

Eerst rea

haar stor

‘U,’ riep ze luid. ‘U zei niet dat u het voor uw ogen zag gebeuren.’

‘Meneer?’ vroeg de agente meteen.

‘Eh, ja,’ hakte de man. ‘Ik zag het niet echt, geloof ik.’

Meer lezen?

Bestel nu